

Asia C-6/22

Ennakkoratkaisupyynnöstä unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 98 artiklan 1 kohdan mukaisesti laadittu tiivistelmä

Jättämispäivä:

4.1.2022

Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin:

Sąd Rejonowy dla Warszawy-Woli w Warszawie (Varsovan Warszawa-Wolan kaupunginosan piirioikeus, Puola)

Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

19.5.2021

Kantajat:

M.B.

U.B.

M.B.

Vastaaja:

X. S.A

Pääasian kohde

Vaatus, joka koskee sellaisen kiinnelainasopimuksen täyttämiseksi maksettujen määrien palauttamista, jonka määrä on ilmaistu ulkomaan valuutan kurssiin (CHF) indeksoidussa Puolan valuutassa.

Ennakkoratkaisupyynnön kohde ja oikeudellinen perusta

Unionin oikeuden, erityisesti neuvoston direktiivin 93/13/ETY 3 artiklan 1 kohdan, 6 artiklan 1 kohdan, 7 artiklan ja 8 b artiklan sekä SEU 19 artiklan 3 kohdan b alakohdan ja SEUT 267 artiklan tulkinta.

Ennakkoratkaisukysymykset

a) Onko neuvoston direktiivin 93/13/ETY tavoitteen, joka on kuluttajan suojaaminen elinkeinonharjoittajien kanssa tehtyjen sopimusten kohtuuttomilta ehdoilta, valossa hyväksyttävä sellainen tulkinta, että kun tuomioistuin toteaa sopimuksen pätemättömäksi direktiivin sääntöjä soveltaen, tämän direktiivin soveltaminen päättyy ja sen myötä kuluttajansuoja, ja siksi sopimuksen purkamista koskevia sääntöjä kuluttajaan ja elinkeinonharjoittajaan nähden on etsittävä pätemättömän sopimuksen purkamiseen sovellettavan kansallisen velvoiteoikeuden säännöksistä?

b) Onko tuomioistuimen kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista 5.4.1993 annetun neuvoston direktiivin 93/13/ETY 6 artiklan ja 7 artiklan valossa silloin, kun tuomioistuin toteaa, että kyseinen sopimusehto on kohtuuton eikä sopimus voi olla voimassa tämän ehdon poistamisen jälkeen, kun sopimuspuolet eivät ole antaneet suostumusta täydentää syntynyttä aukkoa tahtonsa mukaisilla ehdoilla ja kun ei ole dispositiivisia säännöksiä [joita sovelletaan sopimukseen suoraan, kun sopimuspuolet eivät ole sopineet muusta järjestelystä], todettava sopimus pätemättömäksi kuluttajan tahdon ja vaatimusten mukaisesti, vai onko tuomioistuimen mentävä osapuolten vaatimuksia pidemmälle ja tutkittava viran puolesta kuluttajan varallisuustilanne sen ratkaisemiseksi, aiheutuuko sopimuksen pätemättömäksi toteamisesta kuluttajalle erityisen epäedullisia vaikutuksia?

c) Onko mahdollista tulkita direktiivin 93/13 6 artiklaa siten, että jos tuomioistuin katsoo, että sopimuksen pätemättömäksi toteaminen olisi erityisen epäedullista kuluttajalle, eivätkä sopimuspuolet kannustamisesta huolimatta pääse yksimielisyyteen sopimuksen täydentämisestä, tuomioistuin voi ottaen huomioon objektiivisesti ymmärretyn kuluttajan hyvinvoinnin täydentää sopimuksen kohtuuttomien ehtojen ”poistamisen” jälkeen syntyneen aukon kansallisen oikeuden säännöksillä, jotka eivät ole unionin tuomioistuimen 3.10.2019 antamassa tuomiossa Dziubak v. Raiffeisen Bank International (C-260/18, EU:C:2019:819) tarkoitetulla tavalla dispositiivisia, jolloin niitä ei voida soveltaa suoraan sopimuksessa olevaan aukkoon, vaan ne ovat kansallisen oikeuden erityissäännöksiä, joita voidaan soveltaa kyseiseen sopimukseen ainoastaan vastaavasti tai analogian perusteella ja jotka heijastavat kansallisessa velvoiteoikeudessa voimassa olevaa säännöstöä?

Unionin oikeuden säännökset, joihin asiassa viitataan

Kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista 5.4.1993 annettu neuvoston direktiivi 93/13/ETY (jäljempänä direktiivi 93/13/ETY): johdanto-osan 1 ja 13 perustelukappale, 1 artiklan 2 kohta, 3 artiklan 1 kohta, 6 artiklan 1 kohta, 7 artiklan 1 kohta ja 8b artiklan 1 kohta.

Kansallisen oikeuden säännökset, joihin asiassa viitataan

23.4.1964 annettu siviililaki (kodeks cywilny; yhtenäistetty teksti Dz. U. 2020, järjestysnumero 1740)

5 §:

Kukaan ei voi käyttää oikeuttaan, joka olisi tämän oikeuden yhteiskunnallisen ja taloudellisen tarkoituksen tai hyvien tapojen vastainen. Tällaista oikeutetun toimintaa tai laiminlyöntiä ei pidetä oikeuden käyttämisenä eikä se saa suojaa.

56 §:

Oikeustoimi vaikuttaa paitsi sen mukaan, mitä siinä on mainittu, myös sen mukaan, mitä siitä lain, hyvien tapojen ja vakiintuneen tavan mukaan seuraa.

58 §:

1 mom. Oikeustoimi, joka on lain vastainen tai jonka tarkoitus on lainsäädännön kiertäminen, on pätemätön, ellei sovellettavassa säännöksessä säädetä muusta seurauksesta, erityisesti siitä, että oikeustoimen pätemättömien ehtojen sijasta sovelletaan lain asianmukaisia säännöksiä.

2 mom. Hyvien tapojen vastainen oikeustoimi on pätemätön.

3 mom. Jos ainoastaan osa oikeustoimesta on pätemätön, oikeustoimi on voimassa muilta osin, ellei olosuhteista ilmene, että ilman pätemättömiä ehtoja oikeustointa ei olisi tehty.

385¹ §:

1 mom. Kuluttajan kanssa tehdyn sopimuksen ehdot, joista ei ole sovittu erikseen, eivät sido häntä, jos ne vaikuttavat hänen oikeuksiinsa ja velvollisuuksiinsa hyvien tapojen vastaisesti vahingoittaen räikeästi hänen etujaan (kohtuuttomat sopimusehdot). Tämä ei koske sopimuspuolten olennaisia suorituksia määrittäviä ehtoja, mukaan lukien hintaa tai korvausta koskevat ehdot, jos ne on muotoiltu yksiselitteisesti.

2 mom. Jos sopimusehto ei 1 momentin mukaan sido kuluttajaa, sopimus sitoo sopimuspuolia muilta osin.

3 mom. Sopimusehto, josta ei ole erikseen sovittu, on sellainen ehto, jonka sisältöön kuluttajalla ei ole ollut todellista vaikutusta. Tämä koskee erityisesti sopimusehtoja, jotka on omaksuttu sopimuspuolen kuluttajalle ehdottamasta vakiosopimuksesta.

4 mom. Todistustaakka siitä, että ehdosta on sovittu erikseen, on sillä, joka vetoaa tähän seikkaan.

405 §:

Jokaisella, joka on toisen kustannuksella saanut ilman oikeudellista perustaa varallisuusedun, on velvollisuus palauttaa se luontoissuorituksena, ja jollei se ole mahdollista, palauttaa sen määrä.

406 §:

Velvollisuus palauttaa etu ei koske ainoastaan suoraan saatua etua vaan myös kaikkea, mikä on saatu luovutuksen, menetyksen tai vahingoittumisen yhteydessä tämän edun vastikkeeksi tai korvauksena vahingosta.

409 §:

Velvollisuus palauttaa etu tai palauttaa sen arvo lakkaa, jos edun saanut on käyttänyt tai menettänyt edun siten, ettei hän ole enää etua saanut, ellei hänen etua luovuttaessaan tai sitä käyttäessään pitänyt ottaa huomioon palauttamisvelvollisuutta.

410 §:

1 mom. Edeltävien pykälien säännöksiä sovelletaan erityisesti perusteettomaan suoritukseen.

2 mom. Suoritus on perusteeton, jos sen täyttäjää ei ylipäänsä ollut maksuvelvollinen tai ei ollut maksuvelvollinen suorituksen kohteena olleeseen henkilöön nähden, jos suorituksella ei enää ole perustaa tai suorituksen tavoitetta ei saavutettu tai jos suoritukseen velvoittava oikeustoimi oli pätemätön eikä siitä tule pätevää suorituksen toteuttamisen jälkeen.

17.11.1964 annettu siviiliprosessilaki (kodeks postępowania cywilnego; yhtenäistetty teksti Dz.U. 2021, järjestysnumero 1805)

227 § ja 321 §

29.8.1997 annettu pankkilaki (Prawo bankowe; Dz.U., nro 140, järjestysnumero 939 muutoksineen)

69 § (sellaisena kuin se oli voimassa sopimuksen tekohetkellä):

1. Lainasopimuksella pankki sitoutuu antamaan lainanottajan käyttöön sopimuksessa määrättyä ajaksi sovittuun tarkoitukseen tarkoitettua rahamäärää ja lainanottaja sitoutuu käyttämään sitä sopimuksessa määritellyin ehdoin, maksamaan takaisin käytetyn lainan määrät korkoineen asetettuina takaisinmaksun määräaikoina ja maksamaan palkkion myönnetystä lainasta.

2. Lainasopimus on tehtävä kirjallisesti ja siinä on täsmennettävä erityisesti:
 - 1) sopimuksen osapuolet
 - 2) lainan määrä ja valuutta
 - 3) tarkoitus, johon laina on myönnetty
 - 4) lainan takaisinmaksun periaatteet ja takaisinmaksuaika
 - 5) lainan korko ja sen muuttamista koskevat ehdot
 - 6) tapa, jolla lainan takaisinmaksu taataan
 - 7) lainan käytön ja takaisinmaksun valvontaan liittyvien pankin oikeuksien laajuus
 - 8) määräajat ja tapa, jolla rahavarat annetaan lainanottajan käyttöön
 - 9) palkkion määrä, jos sopimuksessa määrätään siitä
 - 10) ehdot, jotka koskevat sopimusmuutosten tekemistä ja sopimuksen päättämistä.

Yhteenveto tosiseikoista ja menettelystä pääasiassa

- 1 Kantajat tekivät kuluttajina 4.6.2007 vastaajana olevan pankin kanssa asunnon hankintaan tarkoitettua kiinnelainasopimuksen, jonka määrä oli 339 881,92 Puolan zlotya (PLN) ja joka oli indeksoitu ulkomaan valuutan kurssiin (CHF). LIBOR-korkoon perustuva laina piti maksaa takaisin 360 kuukausittaisessa takaisinmaksuerässä Puolan valuutassa.
- 2 Sopimuksen mukaan kantajien veloitteen määrä on Sveitsin frangeina ilmaistun takaisinmaksettavan määrän vasta-arvo. Ulkomaan valuutassa ilmaistu määrä oli perusta määrittää lainanottajan velkasaldo ja laskea korot sekä lyhennyserien määrä. Kantajien sitoumusten määrä määräytyi Sveitsin frangeina ilmaistun takaisinmaksettavan määrän vasta-arvon perusteella; muuntamiseen käytettiin pankin vaihtokurssitaulukon mukaista myyntikurssia. Pankki määrittäi lyhennyserien määrittämisen perustana olevan valuuttakurssin lainvastaisesti, koska pankki voi muodostaa sen ja siten kantajien veloitteen yksipuolisesti.

Asianosaisten keskeiset perustelut kansallisessa tuomioistuimessa

- 3 Kantajat perustivat vaatimuksensa toteamukseen, että kiinnelainasopimus sisältää kohtuuttomia ehtoja, jotka eivät kohtuuttomina sido sopimuspuolia. Kantajien vaatima määrä oli suoritettu ilman oikeudellista perustaa, sillä sopimusehdot, joissa määrätään Sveitsin frangin kurssin määrittämisestä, ovat kohtuuttomia

sopimusehtoja, joten ne ovat tehottomia. Näin ollen sopimusta ei voi täyttää tältä osin, mistä voidaan päätellä, että myös lainan määrän indeksointia koskeva ehto on pätemätön. Kanteessa esitetyn vaatimuksen määrä on laskettu ikään kuin laina olisi myönnetty Puolan valuutassa ilman indeksointia mutta ulkomaanvaluuttaan indeksoidun luoton koron mukaan. Kantajat huomauttivat, että he suostuvat myös siihen, että kansallinen tuomioistuin toteaa sopimuksen pätemättömäksi.

- 4 He pitivät kohtuuttomina sopimuksen 9 §:n 2 kohdan ja 10 §:n 3 kohdan ehtoja, joissa sallitaan pankin vapaasti muodostaa indeksointivaluutan kurssi eikä määrätä mitään kyseistä kurssin muodostamista koskevia sääntöjä, joten pankki määrittä kantajien velvoitteen yksipuolisesti. Näiden sopimusehtojen toteaminen kohtuuttomiksi ehdoiksi estää indeksoinnin valuuttakurssin määrittämisen. Sopimuksesta on näin ollen poistettava lainan indeksointia koskevat ehdot ja määritettävä kantajien maksettavaksi kuuluva velvoite ottamatta huomioon indeksointia koskevia ehtoja, joten kantajat olisivat velvollisia suorittamaan lyhennyserät ikään kuin kyseessä olisi zlotymääräinen laina, jonka korko olisi määritetty LIBOR-korolla.
- 5 Kantajat huomauttivat tässä yhteydessä, että he suostuvat siihen, että tuomioistuin toteaa sopimuksen kokonaisuudessaan pätemättömäksi.
- 6 Vastaaja katsoi, että tällaisen ulkomaanvaluuttaan indeksoidun zlotymääräisen lainan rakenne vastaa pankkilainan rakennetta eikä sillä rikota pankkilain 69 §:ää. Vastaaja väitti, että kantajien vaatima sopimuksen purkaminen indeksointivaluuttaan sovellettavan koron perusteella mutta niin, että laina olisi ikään kuin myönnetty Puolan valuutassa ilman indeksointia, tarkoittaisi sopimuksen tekemistä sopimuspuolten tahdon vastaisella tavalla, joten se on lainvastaista. Vastaaja totesi myös, että väitetty vastaajan sopimusehtojen kohtuuttomuus siltä osin kuin niissä määrätään valuutan muuntamisesta vastaajana olevassa pankissa voimassa olevan kurssin mukaan oli tehoton, sillä pankin soveltamat valuuttakurssit olivat markkinakursseja.

Yhteenveto ennakkoratkaisupyyntöön perusteista

Ennakkoratkaisukysymysten tarkoituksena on määrittää asianmukainen menettely tuomioistuimessa sovellettaessa direktiivin 93/13 säännöksiä ja Puolan oikeuden säännöksiä, joilla tämä direktiivi pannaan täytäntöön Puolan oikeusjärjestyksessä.

Muuhun kuin Puolan valuuttaan indeksoidun lainan käsite on tullut Puolan oikeuteen vasta vuonna 2011 pankkilain uudistamisen myötä. Kyseinen sääntely rajoittui siihen, että säädettiin velvollisuus sisällyttää sopimukseen erityiset periaatteet, joiden mukaan määritetään sen valuutanvaihtokurssin määrittämistavat, jonka perusteella lasketaan luoton ja lyhennys- ja korkoerien määrä, sekä ulosmaksuvaluutan vaihtoon sovellettavat muutosäännöt ja mahdollisuus luotonottajille takaisinmaksu ulkomaanvaluutassa. Luoton määrän niin sanotun indeksoinnin tavoitteena oli soveltaa indeksointivaluutan määräisen lainan korkoa, joka oli huomattavasti alempi kuin Puolan valuutan määräisten

lainojen korko. Toisaalta se satoi velkasumman kyseisenä päivänä voimassa olevaan valuuttakurssiin.

Mitä tulee **ensimmäiseen kysymykseen**, niin unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan direktiivillä 93/13 toteutettu suojajärjestelmä perustuu ajatukseen siitä, että kuluttaja on elinkeinonharjoittajaan nähden heikompi osapuoli sekä neuvotteluaseman että tietojen puolesta, mikä johtaa kuluttajan sitoutumaan elinkeinonharjoittajan ennakolta laatimiin sopimusehtoihin ilman, että hän voisi vaikuttaa niiden sisältöön (tuomio 3.6.2010, C-484/08, Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid v. Asociación de Usuarios de Servicios Bancarios, EU:C:2010:309 ja Tuomio 26.3.2019, Abanca Corporación Bancaria ym. v. Lau Mendoza ym., C-70/17 ja C-179/17, EU:C:2019:250).

Unionin tuomioistuin totesi myös, että direktiivin 93/13/ETY tavoitteena on suojella kuluttajaa ja palauttaa osapuolten välinen tasapaino jättämällä kohtuuttomat ehdot soveltamatta ja pysyttämällä samalla lähtökohtaisesti muut kyseisen sopimuksen ehdot (tuomio 7.8.2018, Banco Santander v. Demba ja Godoy Bonet ym. v. Banco de Sabadell, C-96/16 ja C-94/17, EU:C:2018:643 ja tuomio 29.4.2021, I.W. ja R.W. v. Bank BPH ja Rzecznik Praw Obywatelskich, Bank BPH, C-19/20, EU:C:2021:341).

Unionin tuomioistuin totesi 3.10.2019 antamassaan tuomiossa Dziubak v. Raiffeisen Bank International (C-261/18, EU:C:2019:819), että jos sopimus sisältää kohtuuttomia sopimusehtoja, direktiivin säännösten tarkoituksena ei ole lainasopimuksen toteaminen pätemättömiksi vaan niissä ainoastaan sallitaan tällainen mahdollisuus. Jos tuomioistuin siis katsoo, että muuntamista koskevat ehdot ovat kohtuuttomia eivätkä sido sopimuspuolia alusta alkaen ja että kyseisen aukon täydentäminen on tarpeen, jotta sopimuspuolten tarkoituksen mukainen sopimus olisi voimassa, sopimuksen aukko voidaan täydentää siten, että tuomio voi sisältää sopimuspuolten yhteisen tahdon täydentää sopimuksen sisältöä; jos tällaiseen yhteisymmärrykseen ei päästä, voi tuomioistuin siinä tapauksessa, että muuta sopimusjärjestelyä ei ole, täydentää aukon, joka on syntynyt sen jälkeen, kun osa sopimuksesta on todettu kohtuuttomaksi, sellaisilla dispositiivisilla säännöksillä, joiden piirteet on määritelty kyseisessä tuomiossa eli joita sovelletaan suoraan tällaiseen sopimukseen (ja jotka kansallinen lainsäätäjä on säätänyt tätä varten). Jos sopimusta ei täydennetä edellä tarkoitettulla tavalla, voi kansallinen tuomioistuin todeta sopimuksen pätemättömäksi.

Koska Puolan oikeudessa – kuten ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin toteaa – ei ole suoraan kyseisen sopimuksessa olevan aukon täydentämiseen sovellettavia dispositiivisia säännöksiä, jää jäljellä sopimuksen pätemättömäksi toteaminen. Tällaisen sopimuksen pätemättömäksi toteamisen vaikutukset määräytyvät kansallisen oikeuden mukaan. Unionin tuomioistuin viittasi kuljetussopimusta tutkiessaan tuomiossa Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen (NMBS) v. Mbutuku Kanyebe ym. (C-349/18, EU:C:2019:936) direktiiviin 93/13/ETY ja katsoi, että tällaisen pätemättömäksi todetun sopimussuhteen

seurauksia ei ole ratkaistava kyseisen direktiivin vaan kansallisen oikeuden perusteella.

Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin katsoo tässä asiayhteydessä, että kansallisen velvoiteoikeuden säännöksillä pyritään säilyttämään molempien sopimuspuolten oikeuksien yhdenvertaisuus. Kansallisessa oikeudessa tällaisen pätemättömäksi todetun sopimuksen vaikutukset määritetään säännöksissä, joilla säännellään perusteetonta suoritusta, eikä niillä pyritä siihen, että sopimuspuolten menetykset olisivat samat, jolloin jää huomiotta toisen osapuolen eli kuluttajan tarve saada suojelua.

Kansallisen oikeuden säännösten soveltaminen aiheuttaa sen, että ei sovelleta direktiivin (direktiivin 7 artiklan) niin sanottua ennaltaehkäisevää vaikutusta, sillä kansallisen oikeuden säännöksissä ei säädetä seuraamuksesta, jonka voi määrätä tuomioistuin, joka käsittelee sopimuksen tiettyjen ehtojen kohtuuttomuuteen vetoavan kuluttajan yksittäistä tapausta.

Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi, on **toisen kysymyksen** osalta tarpeen tulkita tuomioistuimen linjaa direktiiviin 93/13/ETY perustuvien asioiden käsittelyssä.

Unionin tuomioistuin on todennut 26.3.2019 antamassaan tuomiossa *Abanca Corporación Bancaria ym. v. Lau Mendoza ym.* (C-70/17 ja C-179/17, EU:C:2019:250) ja 25.11.2020 antamassaan tuomiossa *Banca B. v. A.A.A.* (C-269/19, EU:C:2020:954), että lainasopimuksen osalta pätemättömäksi toteamisesta seuraisi jäljellä olevan lainan summan erääntyminen välittömästi maksettavaksi sellaisen suuruisena, että tämä summa saattaisi ylittää kuluttajan maksukyvyn. Tällainen tilanne on mahdollinen, jos kuluttajalla ei ole säästöjä tai ne ovat vähäisiä, ja kun ostetun kiinteistön arvo nousee.

Unionin tuomioistuin totesi 29.4.2021 antamassaan tuomiossa *I.W. ja R.W. v. Bank BPH ja Rzecznik Praw Obywatelskich, Bank BPH* (C-19/20, EU:C:2021:341), että sopimuksen pätemättömäksi toteaminen ei voi riippua kuluttajan tätä koskevasta nimenomaisesta vaatimuksesta, vaan sen on perustuttava siihen, että kansallinen tuomioistuin soveltaa objektiivisesti kansallisessa oikeudessa vahvistettuja kriteerejä. Puolan oikeudessa voimassa olevat menettelyperiaatteet edellyttävät, että ratkaisu on annettava kantajan vaatimusten ja vastaajan väitteiden rajoissa; niissä ei säädetä tuomioistuimen mahdollisuudesta tutkia sellaisia tosiasiallisia olosuhteita, joita kumpikaan osapuoli ei ole tuonut esiin. On ratkaistava kysymys siitä, onko kansallinen tuomioistuin sen jälkeen, kun kuluttajalle on kerrottu sopimuksen pätemättömäksi toteamisen seurauksista, toimittava osapuolten vaatimusten mukaisesti ja tyydyttävä tutkimaan ilmoitetut todisteet. Vai voiko kansallinen tuomioistuin itse määrittää kuluttajan varallisuustilanteen sen ratkaisemiseksi objektiivisesti, aiheutuuko sopimuksen pätemättömäksi toteamisesta kuluttajalle erityisen epäedullisia vaikutuksia?

Kolmannesta kysymyksestä on todettava, että jos kansallinen tuomioistuin määrittää ottaen huomioon direktiivin 93/13/ETY 3 artiklassa ja 5 artiklassa vahvistetut perusteet, että kyseisen asian olosuhteiden perusteella kuluttajan ja elinkeinonharjoittajan väliseen sopimukseen sisältyvä ehto ei täytä vilpittömän mielen, tasapainon ja avoimuuden vaatimuksia, joten se on kohtuuton sopimusehto ja pätemätön lain nojalla, direktiivin 6 artiklan 1 kohdan nojalla tuomioistuin ei voi täydentää tätä sopimusta muuttamalla ehdon sisältöä (tuomio 14.6.2012 Banco Español de Crédito v. Calderón Camino, C-618/10, EU:C:2012:349; tuomio 30.4.2014, Kásler ym. v. OTP Jelzálogbank, C-26/13, EU:C:2014:282 ja tuomio 26.3.2019, Abanca Corporación Bancaria ym. v. Lau Mendoza ym., C-70/17 ja C-179/17, EU:C:2019:250).

Unionin tuomioistuin katsoi 3.3.2020 antamassaan tuomiossa Gómez del Moral Guasch v. Bankia (C-135/18, EU:C:2020:138), että mikäli kansallinen tuomioistuin voisi muuttaa sopimuksessa olevien kohtuuttomien ehtojen sisältöä, olisi tämä omiaan haittaamaan direktiivin 93/13 7 artiklassa tarkoitettua pitkän aikavälin tavoitteen toteutumista. Tämä nimittäin myötävaikuttaisi sen ehkäisevän vaikutuksen poistumiseen, joka kohdistetaan elinkeinonharjoittajiin jättämällä yksinkertaisesti soveltamatta tällaisia kohtuuttomia ehtoja kuluttajiin nähden, koska elinkeinonharjoittajat olisivat taipuvaisia jatkamaan tällaisten ehtojen käyttämistä tietoisina siitä, että vaikka ehdot julistettaisiin pätemättömiksi, kansallinen tuomioistuin voisi kuitenkin täydentää sopimusta tarvittavilta osin näiden elinkeinonharjoittajien etujen takaamiseksi.

Unionin tuomioistuin totesi 3.10.2009 antamassaan tuomiossa Dziubak v. Raiffeisen Bank International (C-260/18, EU:C:2019:819), että poikkeuksellisesti sopimuksessa oleva kohtuuttomien ehtojen toteutamisesta pätemättömiksi aiheutunut aukko voidaan korvata dispositiivisilla säännöksillä, jotka kansallinen lainsäätäjä on säätänyt kyseisten sopimusten osalta sopimuspuolten oikeuksien ja velvollisuuksien tasapainon pysyttämiseksi; vain tällaisia säännöksiä koskee oletama, jonka mukaan ne eivät ole kohtuuttomia.

Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin toteaa, että Puolan oikeusjärjestyksessä ei ole tällaisia säännöksiä, joita voitaisiin soveltaa suoraan sopimukseen.

Unionin tuomioistuin totesi kyseisessä tuomiossa, että direktiivin 93/13 6 artikla on esteenä sille, että kyseinen aukko sopimuksessa korjattaisiin pelkästään sellaisten yleisluonteisten kansallisten säännösten perusteella, joissa säädetään, että oikeustoimissa ilmaistuja vaikutuksia täydennetään kohtuusperiaatteesta tai vakiintuneista tavoista johtuvilla vaikutuksilla.

Unionin tuomioistuin totesi 25.11.2020 antamassaan tuomiossa Banca B. v. A.A.A. (C-269/19, EU:C:2020:954), että kun kansallinen tuomioistuin katsoo, että kyseessä oleva lainasopimus ei voi sopimus oikeuden mukaan olla oikeudellisesti olemassa sen jälkeen, kun kyseiset kohtuuttomat ehdot on poistettu, ja kun ei ole olemassa kansallisen oikeuden dispositiivista säännöstä ja kuluttaja ei ole ilmaissut tahtoaan pysyttää kohtuuttomat sopimusehdot ja sopimuksen

pätemättömäksi toteamisesta aiheutuisi kuluttajalle erityisen haitallisia vaikutuksia, direktiivissä 93/13 säädetty kuluttajansuojajärjestelmä edellyttää, että jotta sopimuspuolten molemminpuolisten oikeuksien ja velvollisuuksien välinen todellinen tasapaino voidaan palauttaa, kansallisen tuomioistuimen on ryhdyttävä koko kansallinen oikeutensa huomioon ottaen kaikkiin toimiin, jotka ovat tarpeen kuluttajan suojaamiseksi erityisen haitallisilta vaikutuksilta, joita kyseessä olevan lainasopimuksen pätemättömäksi toteamisesta voi aiheutua (41 kohta).

Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin tiedustelee, mikä on direktiivin 93/13/ETY asianmukainen tulkinta silloin, kun ei voida saavuttaa molempia tavoitteita; kumpi direktiivin tavoitteista on tärkeämpi: kuluttajan suojeleminen, mukaan lukien suoja sopimuksen pätemättömäksi toteamisen epäedullisilta vaikutuksilta, vaiko elinkeinonharjoittajaan kohdistetun ehkäisevän vaikutuksen saavuttaminen eli niin sanottu seuraamus, joka estää sopimuksen täydentämisen kansallisen oikeuden säännöksillä, jotka eivät ole dispositiivisia siinä merkityksessä kuin unionin tuomioistuin on antanut tälle käsitteelle 3.10.2019 antamassaan tuomiossa *Dziubak v. Raiffeisen Bank International* (C-260/18, EU:C:2019:819).